

Triết lý củ khoai (tiếp theo)

Trên muỗi năm quẩn quại đau khổ
dưới ách công sản, sau bao cuộc thương
hại tan biến, với những kinh nghiệm sống
ấy, hâu như tất cả anh em chúng ta đều
thấy được một triết lý sông riêng cho
mình để đối phó với nghịch cảnh bên
ngoài bão táp đến mình, đến cho gia đình
mình, cho bạn bè mình. Nhưng triết lý đó
đều hay, đều thích hợp cho mọi trường
hợp riêng của mọi người. Tuy nhiên cái
triết lý "củ khoai" của người viết "sông
Đồng Nai" xét ra xác đáng và hợp thời
hơn hết, và nhiều ai hữu đã không ngưng
khen ngợi.

Để tiếp nối cái hay của triết lý
này, tôi xin kể với các ai hữu vài
chuyện phiếm mà qua thời gian cái triết
lý trong ấy đã tỏ ra rất đúng, và cái
triết lý ấy không gì khác hồn là cái
triết lý củ khoai.

*

**

Khi chạy giặc cộng và qua đến bờ tự
do, vừa thở nhẹ nhõm được ít lâu, mùng
rõ là đã may mắn thoát được bọn ác ôn

khát máu kia thi cũng là lúc có lăm
người thám thính vi nhưng mắt mát. Có
người mắt cha, mắt con, mắt vợ, có người
mắt hau hết của cái, mắt địa vị, mắt
danh vọng v.v...

Thê rồi mỗi lúc gặp gỡ nhau, không
khỏi bàn đến những cái mắt mát to lòn
ấy.

Tôi được quen với một "ông tướng"
nhiều sao. Qua Mỹ hòn sáu năm mới chịu
tìm việc đi làm. Ông này rất lạnh loblin,
rất giỏi văn chương cũng như kỹ thuật,
và có thể học qua một ngành nào, dưới
một năm thôi, cũng có thể kiếm ra việc
làm dù sông. Thê những tâm trạng ủ rũ,
có thể nói là mắt tinh thần, thiếu triết
lý củ khoai đã không cho anh ta sự bình
tĩnh để "sáng vác ô đi, tối vác ô về",
năm cọc ba đồng sông tạm nới đất khách
quê người này.

Một anh bạn khác thi hé gặp ai bén
đến chuyện tản củ thi anh ta cứ bảo là
tôi mắt hết, mắt sạch, và cũng với tâm
trạng như trên mà ủ rũ, chán chường,

không lâm giá đú được nóu cá. Cung với nhóm bạn này tôi có the ké nhieu tên mà đặc biết nhát là một người bạn thân, trong hội hội Lion Saigon. Khi còn Ở Saigon, anh này có 2 cây xâng thật lớn, một cây Ở góc Hai Bà Trưng và Trần Cao Vân, và một cây Ở ngay chỗ An Đông. Mặc dầu cả nhâa dã chạy được qua dây, anh ta viết của cài dã bị mát dã dâm ra lán thân và sau cung diễn luôn.

Nhưng trưởng hợp như trên rất nhieu, mình không ngờ được. Một người bạn thân của tôi là bác si TTN chuyên tribệnh thân kinh thở thẻ với tôi răng, "moi" tưởng răng câng Ở lâu bên Mỹ này thibệnh thân kinh phải bۆt gâim dì, không ngờ nó lại câng nhieu thêm ra, dó mỗi là là. Tôi bảo, như vây là "toi" đì dûng dûng rồi, viết cái nghê dۆd dé của "toi" qua dây bۆt khâch dì nhieu lăm, chăng bao người muốn sanh năm, sanh bây, như bên nhâa nóu dâu.

Riêng tôi, tukhi qua Mỹ, bۆ lại tất cả của cài cho Việt công thiai mà không buồn không tiếc, công lao khôsó, dânh dum trên hai mười năm. Thế nhưng tôi lại nhó lời dạy bảo của ông Cụ tôi trước đây: Ông Cụ dạy răng, bất ký một sự giá, một vic giá, một món hâng giá mình cũng có thể đánh giá nó được, dựa trên hoàn cảnh, trên thời thế mà ra. Nếu đánh giá đûng thibí mỗi rút tiára được một kết qua đûng.

Nhó Ở nhưng chíđay đó, tôi đặt ra một nâc thang giátri và tự đánh giá cho nó, đûng chúng não hay chúng ây. Tôi tự hỏi, bây giờ đến được Mỹ, mục tiêu kế tiếp trong đổi sông của ta sẽ còn có nhưng giá:

Thứ nhất: Súc khỏe
Thứ 2 : Vợ con
Thứ 3 : Lãm ăn, sanh sống
Thứ 4 : Lãm giàu trở lại
Thứ 5 : Bà con, bạn bé, con ket phải giúp đỡ.
Thứ 6 : Chống cộng, phục quốc.
Thứ 7 : Du lịch, hưởng thụ v.v..

Và tôi tự đánh giá nhủ sau:

Súc khỏe: 50%, vì mình có còn súc

khoa mỗi nói nhưng chuyện khác được.

Vợ con : 25%
Lãm ăn : 10%
Lãm giàu: 5%
Giúp đỡ : 5%
Chống cộng: 3%
Hưởng thụ: 3%
.... : 9% còn lại.

Tôi đã sửa đi sửa lại nhiều lần cái mục thang giátri này, nhưng chung quy, nó cũng gân gân giống nhau cả, và tôi đã thay rằng vào nhưng năm đầu của cuộc sống diễn cù, mục tiêu tiền bạc chỉ ảnh hưởng trong đổi sông vật chất và trong đổi sông tinh thần của tôi chỉ đến 15% mà thôi.

Khi đâ năm được phân não chia khóa của cuộc đổi mỗi, tôi lại di ngược thời gian đặt nâc thang giátri cho cuộc đổi của mình trước khi chạy giặc. Và tôi thấy nó nhủ thể này:

Sức khỏe: 30% vì mỗi ngoài 40 tuổi,
chăng có bệnh hoạn giá đáng sợ cả.

Gia đình: 25%
Tiền bạc, của cài: 25%
Địa vị, chức tước: 10%
Bạn bè, bà con: 5%
Còn lại: 5%

Cũng dựa trên nâc thang này thibay qua đây, nhưng giá tôi đã mát chíkhông quá 35% (tiền bạc, chức tước..), chứ tôi không mát 100% như nhieu anh bạn đã tự nhận nhủ vậy. Và cũng nhó vây mâa tinh thần tôi còn vững mạnh và bình tĩnh để mâ lâm ăn lại.

Cái triết lý củ khoai cũng còn giúp cho tôi trong nhieu trường hợp nhỏ nhâa, nhưng không kém quan trọng.

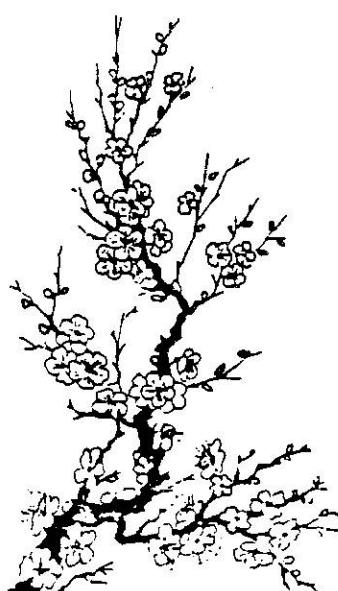
Khi còn Ở nhâa, mình có g\u00e1ng l\u00e1m \u00e1n, và thành công v\u00e0i tài ch\u00e1nh thibing ch\u00f9i h\u00f3ng v\u00e0i m\u00e1y d\u00faa con, mong sao cho ch\u00f9ng th\u00e1nh dat, v\u00e0 khi ch\u00f9ng d\u00fa v\u00e1y d\u00fa c\u00e1nh thibing giao s\u00f9 nghiệp lai cho ch\u00f9ng quản trị. Các c\u00f3ng ty c\u00f3m m\u00fchin l\u00e1p ra, m\u00fchein c\u00f3m mong r\u00e1ng d\u00faa con n\u00e1y, học m\u00f9n giá r\u00f3i s\u00e1e l\u00e1nh g\u00e1nh n\u00e1ng n\u00e1y, d\u00faa con kia học ngành kia s\u00e1e tr\u00f2 v\u00e0i l\u00e1nh c\u00e1i

gánh nặng kẽm tiệp. Nay sau hơn 10 năm, trong bảy đứa con, năm đứa đã tốt nghiệp Đại học, ở những trường lớn nhất nhì xứ Mỹ, hai đứa út cũng sắp ra Đại học nay mai. Như vậy có một 35% nói trên, chưa chắc đã mất tới mức đó, vì nếu tinh thần nuôi con ăn học (khi còn ở VN) ở ngoại quốc, tôn kính là bao nhiêu, thí cái mất mát 35% trên đây sẽ tụt xuống còn một nửa là nhiều.

Mỗi tuần mày đưa con thường hay đón chúng tôi đi ăn ngoài, có khi đi xa cả bốn năm chục dặm đường để ăn cho được của ngon vật lạ. Chúng thấy tôi ăn gì cũng được, chẳng đòi hỏi gì mày cà, chúng nghĩ rằng chắc là Ba chán đói, chẳng thêm ăn uống ngon miệng như lúc còn bên nhà. Chính ra tôi lại áp dụng cái triết lý củ khoai ra chuyện ăn uống.

Tôi hỏi chúng. Các con thú đánh giá cái chuyện ăn uống này xem ra làm sao:

Thức ăn ngon:	%
Nơi ngồi ăn :	%
Người phục dịch :	%
Sạch sẽ, bảo đảm:	%
Đi chuyên xa:	%
Tôn tiễn nhiều:	%
Tôn thi giờ:	%
Vui thú khi ăn ngoài:	%
Khỏi nấu nướng:	%

Tôi bảo chúng cho mục nào là cộng, mục nào là trừ, so với nấu ăn ở nhà. Và chúng đã đi đến kết quả như sau:

Thức ăn ngon + 40%
Nơi ngồi ăn: + 10% đẹp đẽ, lịch sự, sạch sẽ.

Người phục dịch:+ 5% lễ độ, sạch sẽ.

Thức ăn (sạch sẽ, bảo đảm): - 20%
(so với thức ăn ở nhà, tinh khiết hơn nhiều).

Đi chuyên xa: - 20%

Tôn tiễn nhiều: 0%

Tôn thi giờ: - 20%

Vui thú khi ăn ngoài: +20%

Khỏi nấu nướng: +20%

Như vậy đi ăn ngoài, cộng được +95%, và bị trừ mất -60%, chỉ còn cộng +35% mà thôi. Cho nên đối với đi ăn ngoài là cho đổi không khí, cho khỏi nấu nướng, chứ tôi không quan niệm ăn ngoài là được 100%, như mày đưa con tôi đã tuồng, khi chưa thấy cái tò mò thang tôi đưa ra này. Cho nên nấu nướng qua loa, sạch sẽ, tinh khiết, vừa miệng là tôi thấy ngon lành rồi, vì cao lường mỹ vị bao nhiêu nấu minh cũng đã thử qua nhiều lần rồi. Tôi coi là "pha" tất cả, nhưng tôi cho cái gì cũng "thuồng" không đáng phải nhiều bận tâm nhọc trí vì những cái nhỏ đó.

Một anh bạn của tôi bỏ nhà đi mất nhiều ngày chẳng cho vợ con biết mình đi đâu, chỉ vì giận bà vợ không chịu nghe lời chồng. Gặp tôi ở Paris, tôi thấy anh ta thở thản một mình, giữa Paris sáng rực, đẹp đẽ này mà anh bạn tôi không mấy ghen vui vẻ cả. Anh ta giả vờ cười, nói nói, nhưng tôi cũng đoán ra tâm trạng ủ rũ của anh ta. Cuối cùng anh ta bảo, chắc là hai chúng tôi phải bỏ nhau. Tôi hỏi tại sao?

Anh ta trả lời: Tôi nghĩ rằng tôi luôn luôn làm chủ gia đình, cho đến ngày qua đến đất Mỹ thì cái chức vị chủ gia đình tôi chẳng còn nắm được nữa. Vợ tôi nó muốn làm gì nó làm, bỏ việc này nhảy qua việc nọ, đi đứng không giờ giấc, tôi bảo nó chẳng thêm nghe tôi nữa, tôi chán quá, không còn thiết vở con gì nữa cả.

Tôi nghe mà buồn cho anh ta, nhưng huá sẽ gặp nhau lại và nếu có giúp gì được anh ta thì tôi sẽ không chối từ. Lúc bấy giờ thi tôi không nhớ ra cái triết lý củ khoai, nhưng tôi hôm đó trán trọc không ngủ vì nghe chuyện anh bạn này, tôi bên nhau ra cái triết lý này và nửa đêm gọi điện thoại rủ anh ta đi ăn khuya và giải bày cái triết lý này.

Tôi kể cho anh bạn này nghe một câu chuyện có thật trăm phần trăm về người anh họ của tôi. Ông này có bà vợ Việt, có hai mụn con rất dễ thương. Khi chạy tản cư không kịp và phải ở lại, vợ chồng này kiêng dù mọi cách để thoát khỏi Sài-gòn. May thay ông này trước đây khi học bên Pháp có thường yêu một cô đầm, và mọc nỗi thế nào cô này chịu làm giấy tờ giả khai là vợ, và bọn VC đánh cho anh ta đi chính thức qua Pháp. Tuy nhiên làm sao cho vợ và 2 con đi được? Anh ta bên cũng làm giấy tờ giả tại Sài-gòn, khai vợ mình là vợ một anh chàng lai Hy Lạp, và 2 con mình lấy tên thằng này, dãi cả thuốc. Và anh ta vừa tôn kém thật nhiều tiền cho anh lai này, vừa phải nuôi anh ta cả năm trời, chờ ngày xuất ngoại. Sau khi vợ anh và 2 con ra khỏi Sài-gòn, anh ta mới đi sau, qua Pháp năm chờ, nghỉ rằng vợ mình và 2 con sẽ được qua Paris đoàn tụ. Nhưng giấy nhập cảnh từ Hy Lạp qua Pháp không phải là dễ, và gần một năm sau, khi ông bạn này xin được thông hành qua thăm thi bà vợ và 2 con, cũng

anh Hy lạp này đã được vào Mỹ, và họ đã lấy nhau. Thật ra thi bà vợ này đã được nhập Mỹ tị nạn với 2 đứa con, nhưng bà đã khai cho anh Hy Lạp này là không để đem anh ta vào Mỹ, còn anh chồng thật thi bị bỏ rơi, lạc lõng ở Paris, chưa kiếm được cách nào để vào được Mỹ cả. Tuy nhiên anh bà con của tôi này lại hấp thu cái triết lý củ khoai nặng hơn là ai cả, anh ta kiêm ngay ra một bà khác, đã có cổ sò làm ăn vững vàng, chồng chết vì tàn cư, và rất cần một "điếc ông chồng" khác ngay để mà cùng làm ăn chung, nói năng rành rẽ tiếng Pháp. Ông bà con của tôi này đáp đúng "y bon" nhưng đời hồi của bà này, và hiện nay hai người rất là hạnh phúc (củ khoai).

Nghe xong câu chuyện và sau khi được tôi mời đến quán ăn do ông bà con của tôi làm chủ, và cũng sau khi xét rằng chuyện tôi nói là có thật trăm phần trăm, ông bạn tôi bắt đầu vui ra, vì nghĩ rằng đời chưa mấy đổi xư tệ mat với mình, và cái triết lý củ khoai, chín bò làm muối, chấp thuận cái tương đối, có lẽ là bài giải tạm cho anh ta trong cái giai đoạn chuyền tiếp này.

Hơn nửa năm sau, gặp lại anh ta tại San Jose, và vê nhâ ăn cùm với gia đình anh ta, tôi thấy, ừ ra, cái triết lý củ khoai coi bộ hữu hiệu, không phải ch襌.

Triết lý củ khoai tôi thấy như là "keo kéo Bắc kỳ" hôi nhô mình hay ăn, muôn kéo dài ra bao nhiêu cũng được. Vậy nên để dành cho lần khác khi LTCC thiếu bài đăng.

Nam Cát
Tháng 10/87. Cali

